

بسمه تعالی

شرح و شرایط شغل مسئول فنی واحد متالورژی استخراجی

کد شغل: ۴۰۰۱

۱- کلیات

در اجرای ماده ۴ قانون نظام مهندسی معدن و پیرو بخشنامه‌های شماره ۶۰/۲۲۶۹۲۳ مورخ ۱۸/۱۲/۱۰ و ۶۰/۳۷۷۵۵ مورخ ۱۹/۲/۶ وزارت صنایع و معادن، کلیه کارخانه‌ها و واحدهای متالورژی استخراجی اعم از پیرومتالورژی، هیدرومتالورژی و الکترومتالورژی مکلفند که یک نفر را به عنوان مسئول فنی عملیات تعیین و به وزارت صنایع و معادن معرفی کنند. کارخانه‌ها و واحدهایی از صنایع معدنی که در گروه متالورژی استخراجی قرار می‌گیرند طبق بند ۱۰ این شرح شغل است. مسئول فنی واحد متالورژی استخراجی مسئولیت حسن انجام کلیه فعالیت‌های واحد از نظر فنی و حرفه‌ای را عهده‌دار بوده و توسط بهره‌بردار از میان افراد واجد شرایط انتخاب می‌شود. خدمات تهیه طرح‌های صنایع معدنی و خدمات مسئول فنی آنها جدا از یکدیگر بوده ولی در صورت اقتضا انجام آنها توسط یک شخص بلامانع است.

۲- صلاحیت فنی

مسئول فنی واحد متالورژی استخراجی باید دارای پروانه اشتغال در رشته متالورژی استخراجی و در یکی از زمینه‌های طراحی، نظارت یا اجرا (در زمینه تخصصی مرتبط با واحد) و با بزرگترین پایه پروانه اشتغال حداقل ارشد، ۱، ۲ و ۳ به ترتیب برای معادن درجه ۱، ۲، ۳ و ۴ باشد. موارد استثنا توسط وزارت صنایع و معادن تعیین می‌شود. در صورتیکه دارنده پروانه عملیات، شخصاً صلاحیت لازم برای قبول مسئولیت فنی را داشته باشد، می‌تواند مسئولیت فنی واحد را طبق مفاد این شرح شغل به عهده گیرد.

۳- ساختار تشکیلاتی

اداره کلیه امور فنی کارخانه یا واحد به عهده مسئول فنی است و برحسب ساختار تشکیلاتی می‌تواند در عین حال رئیس یا سرپرست یا مدیر تولید واحد یا کارخانه نیز باشد. مسئول فنی مستقیماً زیر نظر بالاترین مقام (معمولاً مدیرعامل یا جانشین وی) انجام وظیفه می‌کند. در مجتمع‌های بزرگ که دارای چندین بخش مستقل هستند (نظیر نظیر مجتمع مس سرچشمه کرمان که دارای واحدهای مستقل پیرومتالورژی و هیدرومتالورژی می‌باشد)، لازم است که هر یک از آن بخش‌ها دارای یک مسئول فنی جداگانه باشند. سرپرستان و مسئولان قسمت‌های مختلف واحد یا بخش‌های عملیاتی مستقل باید زیر نظر مسئول فنی واحد یا مسئول فنی بخش مربوط انجام وظیفه کنند. چنانچه عملیات بهره‌برداری به پیمانکار واگذار شود، تعیین مسئول فنی نیز می‌تواند جزو وظایف آن شخص منظور شده و در قرارداد مربوط گنجانده شود، ولی به هر حال معرفی وی به وزارت صنایع و معادن جزو مسئولیت‌های دارنده پروانه عملیات است. مسئول فنی در صورت دارا بودن شرایط احراز مسئولیت ایمنی، بهداشت و محیط زیست واحد، می‌تواند همزمان هر دو مسئولیت را عهده‌دار باشد. واگذاری سمت یا مسئولیت یا وظایف دیگر با حفظ سمت اصلی به مسئول فنی، از سوی مؤسسه متبوع، با توافق وی بلامانع است، مشروط بر آنکه در اجرای وظایف اصلی وی اختلال ایجاد نکند.

۴ - مسئولیت‌ها

مسئول فنی بالاترین مقام مسئول در امور فنی و حسن اجرای عملیات واحد تحت سرپرستی بوده و مسئولیت‌های کلی وی به شرح زیر است:

- بهره‌برداری بهینه از مواد اولیه مورد استفاده.
 - تعهدات کارفرما در مورد حسن اجرای قوانین، مقررات، ضوابط فنی و استانداردها.
 - حفظ کیفیت محصولات مطابق با استانداردهای مقرر.
 - حفظ بهره‌وری عملیات تولید.
 - بهینه‌سازی مصرف انرژی در واحد.
 - رعایت اصول و ضوابط زیست محیطی و کنترل آلاینده‌ها.
 - رعایت اصول ایمنی و بهداشت شغلی در واحد.
 - به حداقل رساندن ضایعات و دورریزها.
 - مدیریت مواد دورریز و باطله.
 - استفاده مطلوب از منابع موجود (مالی، تجهیزات و ماشین‌آلات، نیروی انسانی، مواد اولیه و ...) در امور فنی.
 - تلاش برای رشد ارزش افزوده و مطلوبیت استفاده از مواد معدنی.
 - برنامه ریزی کنترل عملکرد تجهیزات و ابزار دقیق خط تولید و حصول اطمینان از صحت عملکرد آنها.
 - برنامه ریزی تدارک مواد اولیه و اقلام مصرفی واحد.
 - تعیین کمیت و کیفیت (سطح مهارت) نیروی انسانی مورد نیاز.
 - رشد فن‌آوری و بکارگیری فنون و روشهای نوین.
 - نظارت بر رعایت اخلاق حرفه‌ای و مهندسی در واحد.
 - سایر موارد تاثیرگذار بر بهبود کمی و کیفی عملیات.
- تبصره- پذیرش مسئولیت‌های فوق توسط مسئول فنی، رافع مسئولیت‌های مقام مافوق وی یا کارفرما نخواهد بود.

۵ - اختیارات

مسئول فنی برای اجرای مسئولیت‌های خود، در چهارچوب ضوابط قانونی، فنی و حرفه‌ای و مقررات مؤسسه متبوع دارای اختیار کامل است. چنانچه مقام مافوق وی یا کارفرما بر کاهش اختیارات او اصرار ورزد یا دستوری برخلاف مقررات و ضوابط فنی و حرفه‌ای صادر کند، مسئول فنی می‌تواند ابتدا کتبیاً به وی متذکر داده و در صورت عدم توجه، مراتب را به سازمان صنایع و معادن و سازمان نظام مهندسی معدن استان گزارش کند و در اینصورت آن بخش از مسئولیت وی که بر اثر کاهش اختیارات یا صدور دستور ناصحیح و مغایر با مقررات، قابل اجرا نبوده، به تشخیص سازمان نظام مهندسی معدن استان، از وی ساقط خواهد شد.

مسئول فنی می‌تواند با موافقت مقام مافوق خود یا کارفرما یا برحسب ساختار تشکیلاتی واحد، بعضی یا تمامی اختیارات و یا وظایف خود را به شخص یا اشخاص دیگر واگذار کند، یا از بین کارکنان ذیصلاح واحد در مواقع لازم برای خود جانشینی تعیین کند، اما در هر حال کلیه مسئولیت‌ها همچنان بر عهده او است.

تبصره- چنانچه مدت مرخصی یا غیبت مسئول فنی از حدود مقرر تجاوز کند، کارفرما موظف است شخص دیگری را طبق ضوابط همین شرح شغل جایگزین وی کرده و معرفی کند.

۶ - شرح وظایف

وظایف کلی مسئول فنی، بدون آنکه محدود به اینها باشد، شامل موارد زیر است:

- تهیه دستورالعمل‌های تولید و ارائه به قسمت‌های مربوطه.

نظامنامه‌ها و دستورالعمل‌ها

- بررسی و پیشنهاد طرح عملیاتی بهبود و اصلاح فرآیند و خطوط تولید.
- تایید برنامه‌های مربوط به فرآیند تولید در واحد مربوطه.
- ارائه گزارش‌های نوبه‌ای به مراجع ذیربط مطابق مقررات و ضوابط مصوب.
- گزارش وقوع حوادث و سوانح کاری به مبادی ذیربط.
- نظارت بر اجرای صحیح دستورالعمل‌های بهره برداری در واحد.
- نظارت بر حسن انجام وظائف افراد تحت سرپرستی.
- بازدیدهای منظم و موردی از بخش‌های تحت سرپرستی بطوریکه همواره از وضعیت تمام محل‌های کار مطلع باشد.
- نظارت بر بکارگیری افراد متخصص و مرتبط در جایگاه‌های شغلی مختلف.
- نظارت بر سازماندهی و حفظ و نگهداری اسناد و مدارک فنی.
- همکاری با بازرسان اعزامی و مراجع مسئول در چارچوب مقررات.
- پایش شاخص‌های تولید مانند مصرف مواد اولیه، بازدهی فرآیند، مصرف انرژی، میزان ضایعات و کیفیت محصول و اقدامات مناسب جهت افزایش بهره‌وری.
- نظارت بر ذخیره سازی مواد اولیه و محصولات و نیز انباشت مواد باطله مطابق دستورالعمل‌های مربوط.
- نظارت بر تامین مواد اولیه، اقلام مصرفی و تجهیزات مورد نیاز خط تولید با در نظر گرفتن شرایط فنی مربوط.
- برقراری هماهنگی‌های لازم بین قسمت‌های مختلف واحد به منظور تسهیل در امر تولید.
- تعیین نوع و تعداد تجهیزات، ماشین‌آلات و ابزار کار و نظارت بر تأمین آن.
- تایید نهایی توقف و راه اندازی ماشین‌آلات و تجهیزات خط تولید.
- تعیین سازمان کار و کمیت و کیفیت نیروی کار و نظارت بر تأمین آن.
- نیازسنجی آموزشی پرسنل واحد و نظارت بر آموزش کارکنان.
- هماهنگی با سایر واحدها به هنگام تغییرات برنامه تولید.
- همکاری در اجرای برنامه‌های تحقیق و توسعه در واحد.
- نظارت بر حسن اجرای ضوابط و مقررات زیست محیطی و کنترل آلاینده‌ها.
- اتخاذ تصمیم در مورد به کارگیری محصولات غیر منطبق با استاندارد.
- پیشنهاد و نظارت بر انتخاب مشاور و پیمانکاران جزئی در صورت نیاز و تأیید حسن انجام تعهدات آنها.
- سازماندهی حفظ اسناد و مدارک فنی.
- سایر اقداماتی که در راستای انجام مسئولیت‌ها ضروری باشد.

۷ - شرایط اشتغال

مسئول فنی توسط کارفرما، یا شخص حقیقی یا حقوقی جانشین وی، انتخاب و استخدام می‌شود. انجام وظیفه مسئول فنی در مدت اشتغال، به صورت تمام وقت است. موارد استثنا توسط وزارت صنایع و معادن تعیین و ابلاغ می‌شود. طریقه استخدام مسئول فنی، یکی از روش‌های معمول در کشور است. پذیرش کار در چهارچوب صلاحیت فنی و ظرفیت اشتغال دارنده پروانه اشتغال است. لذا دارنده پروانه اشتغال مکلف است قبل از پذیرش کار یا انعقاد قرارداد، از سازمان استانی که عضو آن است استعلام و گواهی تأیید صلاحیت و ظرفیت اشتغال باقی‌مانده خود را به کارفرما ارائه نماید. تصویر پروانه اشتغال و گواهی سازمان نظام مهندسی استان جزو مدارک استخدامی مسئول فنی واحد صنعتی است.

کارفرما طبق ماده ۴ قانون نظام مهندسی معدن و پیرو بخشنامه شماره ۶۰/۲۲۶۹۲۳ مورخ ۸۸/۱۲/۱۰ وزارت صنایع معادن موظف است مسئول فنی را به سازمان صنایع و معادن استان معرفی کند و مدت و شرایط استخدام وی را اطلاع دهد و سازمان صنایع و معادن استان نیز مراتب را عیناً به اطلاع سازمان نظام مهندسی معدن استان می‌رساند. در صورت ادامه اشتغال مسئول فنی، بیش از یک سال، لازم است هر سال مراحل فوق تکرار شود. چنانچه دارنده پروانه اشتغال عضو سازمان استان محل اشتغال نباشد، سازمان نظام مهندسی معدن استان موظف است مراتب را به سازمان استان مربوط گزارش کند. دارنده پروانه اشتغال نیز مکلف است مراتب استخدام خود به عنوان مسئول فنی و مشخصات محل اشتغال را به سازمان نظام مهندسی معدن استانی که عضو آن است اطلاع دهد تا در پرونده وی درج شود. در صورتیکه مدت اشتغال در استان دیگر بیشتر از ۶ ماه باشد باید به استان محل اشتغال انتقال یابد. مسئول فنی محق است در صورت تمایل با اعلام و استعفای کتبی قبلی، طبق مفاد قرارداد منعقد شده یا طبق مقررات استخدامی مؤسسه، از کار کناره‌گیری کند و همچنین کارفرما می‌تواند طبق مفاد قرارداد منعقد شده یا طبق مقررات استخدامی مؤسسه، با اعلام قبلی به خدمات مسئول فنی خاتمه دهد. در اینصورت کارفرما مکلف است طبق مراحل فوق و حداکثر ظرف مدت یک ماه، فرد دیگری را بجای وی تعیین و معرفی کند. تا زمان معرفی فرد جدید، مسئول فنی همچنان عهده‌دار انجام وظایف و مسئولیت‌های خود خواهد بود.

مسئول فنی نمی‌تواند بطور هم‌زمان شغل تمام‌وقت دیگری داشته باشد. به همین دلیل اشتغال هم‌زمان هر فرد به‌عنوان مسئول فنی در دو واحد، غیرممکن است، مگر در موارد استثنا که توسط وزارت صنایع و معادن تعیین می‌شود. البته اشتغال غیر تمام وقت به کارهای دیگر، چنانچه مغایر با مقررات مؤسسه متبوع نباشد، و یا پذیرش سمت‌های دیگر در مؤسسه متبوع طبق ماده ۳ این شرح شغل، بلامانع است. همچنین می‌تواند از ظرفیت اشتغال سالانه باقی‌مانده خود، با موافقت سازمان نظام مهندسی معدن استان، برای انجام کارهای حرفه‌ای دیگری که غیر تمام‌وقت باشد استفاده کند. تبصره - به منظور هماهنگ کردن مراحل مختلف انتخاب و انعقاد قرارداد با مسئول فنی، سازمان نظام مهندسی معدن می‌تواند فرم‌های لازم را تهیه و در اختیار سازمان‌های صنایع و معادن و نظام مهندسی معدن استان، جهت استفاده متقاضیان قرار دهد.

۸ - حق الزحمه

برای محاسبه میزان استفاده از ظرفیت اشتغال، حق‌الزحمه ماهانه مسئول فنی با توجه به بزرگترین پایه پروانه اشتغال وی و براساس حق‌الزحمه پایه نفرماه، طبق مبانی قیمت‌گذاری خدمات مهندسی، تعیین می‌شود. قرارداد استخدامی نیز می‌تواند بر مبنای تعرفه حق‌الزحمه برای پایه متناسب با درجه واحد صنعتی مربوط طبق ماده ۲ این شرح شغل، تنظیم شود، که در این صورت ضرایب منطقه‌ای، سختی کار و ضریب ویژه شغلی نیز قابل اعمال است. ضریب ویژه شغلی برای مسئول فنی واحدهای متالورژی استخراجی ۱/۰۵ و در صورت گرد و غبار، فضای آلوده و بخارات مضر برحسب مورد تا ۱/۲ قابل تعیین است. اضافات، فوق‌العاده‌ها، پاداش و کسور طبق قرارداد فی‌مابین یا مقررات عمومی کشور یا مقررات استخدامی مؤسسه متبوع تعیین می‌شود. پرداخت حق‌الزحمه اضافی به مسئول فنی، درحالتی که طبق ماده ۳ این شرح شغل مسئولیت و وظایف دیگری را نیز با حفظ سمت پذیرفته است، الزامی نبوده و طبق صلاحدید کارفرما انجام می‌شود.

۹ - تخلفات

تخلفات حرفه‌ای، انضباطی یا انتظامی مسئول فنی، طبق مفاد آیین‌نامه اجرایی قانون نظام مهندسی معدن توسط شورای انتظامی استان بررسی و در مورد آن تصمیم‌گیری می‌شود. علاوه بر آن کارفرما یا جانشین وی می‌تواند در مورد تخلفات احتمالی مسئول فنی، مطابق مفاد قرارداد فی‌مابین یا مقررات مؤسسه، مشروط بر آنکه قبلاً به وی ابلاغ شده باشد، عمل نموده و در صورت لزوم از وی به مراجع ذیصلاح نیز شکایت کند.

مسئول فنی تا هنگام رسیدگی و صدور حکم شورای انتظامی استان و در مدت اعتبار قرارداد استخدامی، همچنان عهده‌دار انجام وظایف و مسئولیت‌های خود خواهد بود و حق‌الزحمه وی نیز تا آخرین روز کار قابل پرداخت است.

۱۰- فهرست کارخانه‌ها و واحدهای متالورژی از صنایع معدنی

- ۱- تشویه مواد معدنی مثل تشویه کانی‌های سولفیدی سرب، روی، مس و ...
- ۲- ذوب و احیا (گداز) نظیر کوره بلند، تولید مات مس و تبدیل آن به مس خام (تولید مس به روش حرارتی)، ذوب و احیای سرب و ...
- ۳- هیدرومتالورژی فلزات غیرآهنی مانند واحدهای هیدرومتالورژی مس، روی و ... و تولید فلزات قیمتی.
- ۴- الکترومتالورژی مانند پالایش الکترولیتی مس، تولید آلومینیوم اولیه و ...
- ۵- تولید فولاد در کوره‌های قوس الکتریکی.
- ۶- واحدهای بازیافت مواد فلزی از قراضه‌ها و منابع ثانویه مانند آلومینیوم، مس، سرب، روی و ...
- ۷- احیای مستقیم آهن مانند واحد میدرکس فولاد مبارکه، اهواز، و ...
- ۸- ریخته‌گری مقاطع فلزی به صورت پیوسته و تک‌بار مثل ریخته‌گری مداوم شمش‌های چدنی، فولادی، مسی، آلومینیومی، ... و آلیاژهای مربوطه.
- ۹- ذوب و احیا با استفاده از کوره‌های الکتریکی مانند تولید فروسیلیسیم، فروکرم، فرو منگنز، ... و کاربیدهای کلسیم و غیره.
- ۱۰- تولید مواد نسوز.
 - ۱-۱۰- مواد اولیه دیرگداز.
 - ۲-۱۰- فرآورده‌های دیرگداز مانند جرم‌ها و آجرهای نسوز.
 - ۱۱- تولید محصولات سرامیکی مانند کاشی، چینی بهداشتی و ظروف چینی.
 - ۱۲- کک سازی.
 - ۱۳- آگلومراسیون مواد معدنی، گرانول سازی، گندله سازی، کلوخه سازی و بریکت سازی.
 - ۱۴- تولید آلومینا از مواد اولیه معدنی.